

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Justiskomiteen
Stortinget

Deres ref.

Vår ref.
23/5718 KRK

Dato
16.01.2024

Brev til justiskomiteen - mistenkte mindreårige

Justiskomiteen har i brev 20. desember 2023 bedt om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse i forbindelse med komiteens behandling av Dokument 8:60 S (2023–2024), hvor det er fremmet representantforslag om å styrke rettssikkerheten til barn i konflikt med loven. Jeg har kommentert de ulike forslagene nedenfor.

Til forslag nr. 1

Jeg utelukker ikke at det kan være grunn til å samle straffeprosesslovens regler om mistenkte barn i et eget kapittel, for å gjøre regelverket enklere og mer oversiktlig. Dette er imidlertid et spørsmål som bør vurderes i sammenheng med hvordan straffeprosessloven for øvrig bør systematiseres. Justis- og beredskapsdepartementet har som kjent mottatt Straffeprosessutvalgets utredning i NOU 2016: 24, hvor det ble foreslått en ny straffeprosesslov. Jeg finner grunn til å påpeke at utvalget i sin tid ikke fremmet et slikt forslag om å samle regelverket som gjelder for mistenkte barn i ett kapittel, slik representantene tar til orde for. Samtidig anser jeg det som naturlig at departementet vurderer muligheten for en slik løsning i det videre arbeidet med straffeprosessloven.

Til forslag nr. 2 og 3

Dagens regelverk for tilrettelagte avhør av barn gjelder utelukkende for barn med status som fornærmet eller vitne. Utvikling i avhørsmetodikk og gjennomganger av

enkelt saker i regi av Riksadvokatembetet, har imidlertid understreket behovet for å styrke rettssikkerheten også for mindreårige mistenkte.

Politihøgskolen og Kripos har hatt et økt fokus på avhør av mindreårige mistenkte, og har blant annet utarbeidet en egen veileder for avhør av denne gruppen. Riksadvokaten har også høsten 2023 ferdigstilt Retningslinjer for politiavhør av barn og særlig sårbare personer som mistenkt i straffesak. Retningslinjene skal bidra til at slike avhør holder god kvalitet, og at barn og unge og særlig sårbare personer blir behandlet på en hensynsfull måte. Videre er jeg i gang med å undersøke behovet og mulighetene for å endre straffeprosesslovens regler om forsvareroppnevning for barn, se nærmere omtale nedenfor.

Mindreårige mistenkte er i dag ikke en del av mandatet til Statens barnehus. For å sikre at det tas barnefaglige hensyn overfor denne gruppen på samme måte som for barn med status som fornærmet eller vitne, vil regjeringen i løpet av 2024 legge til rette for at også mistenkte under 16 år i visse sakstyper avhøres ved Statens barnehus. I første omgang vil dette omfatte mistenkte under 16 år i saker om seksuallovbrudd som nevnt i straffeloven kapittel 26. I budsjettet for 2024 er det bevilget 30 mill. kroner til dette formålet.

Endringene i mandatet til Statens barnehus innebærer at avhøret gjennomføres i tråd med riksadvokatens Retningslinjer for politiavhør av barn og særlig sårbare personer som mistenkt i straffesak. Videre skal barnehusets kartlegging og oppfølging skje på lik linje med tilbudet som i dag gis til fornærmede og vitner, slik det beskrives i Felles retningslinjer for Statens barnehus.

Med utgangspunkt i erfaringene som innhentes i forbindelse med avhør av mindreårige mistenkte i saker om seksuallovbrudd, vil regjeringen vurdere å utvide målgruppen til å omfatte alle mindreårige mistenkte innenfor de lovbruddstyper som i dag gjelder for mindreårige fornærmede og vitner. Det er naturlig at eventuelle lovendringer eller utarbeidelse av nye forskriftsbestemmelser vil bli vurdert som ledd i et slikt oppfølgende arbeid.

Til forslag nr. 4

Departementet er allerede i gang med å undersøke behovet og mulighetene for å endre straffeprosesslovens regler om forsvareroppnevning for mistenkte barn, blant annet etter innspill fra Sivilombudet og på bakgrunn av Straffeprosessutvalgets lovforslag i NOU 2016: 24. Straffeprosessutvalget foreslo at barn som kan mistenkes for å ha begått straffbare handlinger, alltid skal ha forsvarer på alle stadier av saken når det kan bli spørsmål om å idømme ubetinget fengsel, samfunnsstraff eller ungdomsstraff, se lovutkastet § 3-11 bokstav a. Forslaget innebærer at mistenkte barn vil ha ubetinget krav på forsvarer i flere tilfeller enn i dag, men ikke i så stor grad som det representantene synes å foreslå. Så vidt jeg har forstått, mener representantene at

mistenkte barn bør ha ubetinget krav på oppnevning av forsvarer i alle saker og uavhengig av sakens alvor. For eksempel i saker som normalt i høyden vil kvalifisere til bot som straff for en voksen person, mener jeg det er grunn til å vurdere nærmere om en slik absolutt regel i alle tilfeller vil være til barnets beste. Den nærmere grensedragningen kan reise noen vanskelige spørsmål. Jeg vil komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer når departementet har foretatt en nærmere vurdering.

Jeg nevner for øvrig at det i riksadvokatens retningslinjer for politiavhør av barn og særlig sårbare personer som mistenkt i straffesak fra september 2023, er gitt føringer om når det skal oppnevnes forsvarer etter straffeprosessloven § 100 andre ledd. Dette innebærer en klargjøring av hvordan dagens regler skal praktiseres, og kan bidra til å motvirke vilkårlighet med hensyn til hvem som får oppnevnt forsvarer og ikke. Jeg er glad for at regelverket nå er klargjort på denne måten.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur